

חלק פרק אחד עשר מנהדרין

מסורת
הש"ס

לא מ'י' פ"ג מהלכות
ת"ת הלכה ה' ופ"י
מהלכות משנה הלכה ה'
סג' עש"ן יב טו"ע
י"ד ס"י רמז טע"ף כ :

כרע נפל - מה כריעה דהתם דלית ביה נפילה בעילה היא חף
כריעה דהכא דכתיב נופל בעילה היא שבא על בהמתו : **דעת**
בהמתו לא הוה ידע - מאי בעיא ליהודרי דמפרש דאמרי ליה
שרי בלק מאי טעמא לא רכבת חסוכיא : **כרטיבא** - בחלו לרעות

כרע נפל שכב וגו' ויודע דעת עליון השתא
*דעת בהמתו לא הוה ידע דעת עליון
הוה ידע מאי דעת בהמתו דאמרי ליה מאי
טעמא לא רכבת *סוכיא אמר להו שדאי
להו ברטיבא אמרה ליה הלא אנכי אתונך
למעניא בעלמא אישר רכבת עלי אקראי
בעלמא מעורך עד היום הוה ולא עוד
אלא שאני עושה [לך] מעשה אישות בליה
כתיב הכא °ההסבן הסכנתי וכתיב התם
°ותהי לו סוכנת אלא מאי ויודע דעת עליון
שהיה יודע לבוון אותה שעה שהקב"ה כועס
בה והיינו דקאמר להו נביא לישראל °עמיו יביש
זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה
אותו בלעם בן בעור מן השמים ועד הגלגל
למען דעת צדקות ה' מאי למען דעת צדקות
ה' אמר להן הקב"ה לישראל דעו נא כמה
צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי כל אותן
הימים בימי בלעם הרשע *שאי למרא כעסתי
כל אותן הימים לא נשתייר משונאיהן של
ישראל שריד ופליט היינו דקאמר ליה בלעם
לבלק מה אקב לא קבה אל (*וגו' אותן
היום [הימים] לא זעם ה') אל זועם בכל יום
וכמה זעמו רגע שנאמר °כי רגע באפו חיים
ברצונו וגו' איבעית אימא °לך עמי בא
בחרריך וסגור דלחך בערך חבי כמעט רגע
עד יעבור זעם אימת רחח בתלת שעי
קמייחא כי חוורא כרבלחא דתרנגולא כל
שעתא ושעתא נמי חוורא כל שעתא ושעתא
אית ביה סוריקי סומקי ההיא שעתא לית
ביה סוריקי סומקי ההוא מינא דהוה
בשיבבותיה דרבי יהושע בן לוי דהוה קא
מצער ליה יומא חד נקט *תרנגולתא ואסר
ליה בכרעיה ואותיב אמר כי מטא ההוא שעתא
אילשייה כי מטא ההוא שעתא נמנם אמר שמע מינה לאו אורח ארעא דכתיב °גם ענוש לצדיק לא טוב אפילו בכיני לא איבעי ליה למימר הכי תנא משמיה דרבי מאיר בשעה שהחמה זורחת והמלכים מניחין כתרין על ראשיהן ומשתחווים לחמה מיד כועס °ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו תנא משום רבי שמעון בן אלעזר אהבה מבטלת שורה של גדולה מאברהם דכתיב °וישכם אברהם בבקר שנהא מבטלת שורה של גדולה מבלעם שנאמר ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו *אמר רב יהודה אמר רב אלעולם יעסוק אדם בחורה ובמצוה אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה שבשכר ארבעים ושתיים קרבנות שהקריב בלק זכה ויצאה ממנו רות א"ר *יוסי בר הונא רות בתו של עגלון בן בנו של בלק מלך מואב היתה א"ר רבא לרבה בר מרי כתיב °ייטב אלהים את שם שלמה משמך ויגדל [את] כסאו מכסאך אורח ארעא למימרא ליה למלכא הכי א"ל מעין קאמרה ליה דאי לא תימא הכי °תבורך מנשים יעל אשת חבר הקיני מנשים באהל תבורך נשים באהל מאן נינהו שרה רבקה רחל ולאה אורח ארעא למימר הכי אלא מעין קאמר הכא נמי מעין קאמר ופליגא דרב יוסי בר חוני דאמר רב יוסי בר חוני בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו בנו משלמה ותלמידו איבעית אימא °יהי נא פי שנים ברוחך אלי ואיבעית אימא °ויסמך את ידיו עליו ויצוהו °וישם דבר בפי בלעם ר"א אומר מלאך ר' יונתן אמר רבה א"ר יוחנן מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות °מה טובו אהליך יעקב לא תשרה שכינה עליהם ומשכנותיך ישראל לא תהא מלכותן נמשכת כנהלים נמיו לא יהא להם זיתים וכרמים כגנות עלי נהר לא יהא ריחן גודף כאהלים נפע ה' לא יהיו להם מלכים בעלי קומה כארונים עלי מים לא יהיה להם מלך בן מלך יול מים מדליו לא תהא מלכותן שולטת באומות וזרעו במים רבים לא תהא עוה מלכותן וירם מאנג מלכו לא תהא *אימת מלכותן ותנשא מלכותו אמר רבי אבא בר כהנא כולם חזרו לקללה חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות שנאמר °ויהפוך ה' אהליך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלהיך קללה ולא קללות *א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב °נאמנים פצעני אוהב ונערתות נשיקות שונא טובה קללה שקלל אחיה השילוני את ישראל ויתר מברכה שברכם בלעם הרשע אחיה השילוני קילל את ישראל בקנה שנאמר °והכה ה' את ישראל כאשר יגוד הקנה במים וגו' מה קנה זה עומד במקום מים וגיועו מחליף

למימר הכי - וכי דרך חרץ כן שיאמרו *וייטב חלשים שם שלמה
משמך והא חלשא דעתייה דלמרי ליה שיהא גדול מאזבו : **מעין שמך** -
קאמר ליה ומעין כסאך ולא גדול ממך : **נשים כהכל** - שרה רבקה
רחל ולאה שרה ורבקה דכתיב ויצאה יתחק האלהה שרה אמו
תורה אור וגו' רחל ולאה דכתיב (בראשית לא)

אורח ארעא - שאמרה דבורה ליעל
[שמה] ברכה משרה ורבקה אלא
מעין ברכת שרה קאמרה : **ופליגא** -
האי דמשנין שם שלמה משמך מעין
פליגא דר' יוסי בר חוני : **בנו מינין** -
שאינו מקנא בו : **משנמה** - דקאמרי
ליה לדוד ייטב חלשים שם שלמה
משמך : **ותלמידו** - איבעית אימא
°דקאמר ליה לאליו ויהי נא פי שנים
ברוךך אלי ונתן לו אליהו ולא נתקנא
מעין : **ויסמך את ידיו עליו וילאו** -
א"ר ר' יוחנן דהקב"ה לא ח"ל אלא וכמח
ואת עליו חזא חזיל איהו וכמך
תרת : **מלאך** - שמוצרו הקדוש ברוך
הוא למלאך שלא יניחו לקלל : **כפס** -
נתן כפי בלעם שלא היה
מניחו לקלל והיינו ויש : **מכרסו**
אסס למד מס פיפ בלכו - דכתיב
ויהפוך ה' אלהיך לך חס הקללה
לברכה הוא היה רוצה לקלל בך
שלא יהיו בתי כנסיות ולא נתן רשות
ואמר מה טובו אהליך : **ריחו נודף** -
ממנו : **ויירם מלאך מלכו** - מתרגמין
ותתקף מלאך שתהא מלכותו עוה :
°כל הברכות של בלעם חזרו
לקללה כמו שהיה כוונתו מתחילה :
חוץ מבתי כנסיות ובתי מדרשות -
שלא יפסקו מישראל לעולם :
הקללה לברכה - אחת מן הקללות
הפך לברכה שלא חזרה לעולם
ולא כל הקללות לברכות שחזרו :
נעפרות - נהפכות כמו עמר שמהפך
התבוהה כלומר נלמדים פלגי חובס
וגהפכות מנאמנות נשיקות שונא :
מחליף

ברכות ז'
פ"א ע"ז ד'

ז"ל אסוסיא

ז"ל שאילמלי
ועיין חספיות
מגילה כא

ז"ל ומה
אזכור לא ועם
ה' למלך שכל
אחיה הימים
לא זעם ה'
כ"א בברכות ז'
וקת שיוני יב
כ"א ד' ע"ט

ז"ל תרגומי

משני יו

מדרב כב

בראשית כא

פסחים כ

ערכין ע"ג

סוטה כ"ג

סוטה כ"ג

מ"ד כ"ג

מ"ד כ"ג

מ"ד כ"ג

מ"ד כ"ג

מ"ד כ"ג

מ"ד כ"ג

[ז"ל דאמר ר' יוסי בר
הונא כן איתא בסוהיות
ז' ע"ט ופ"ט במ"ד כ"ג
נכנסות שם ד"ה כ"ה
כ"ג וכו' דללו דוקא ע"ט
וע"ט סוטה ז']

ר"י יעב"ץ נרס אימת

טענית כ.

חלק פרק אחד עשר סנהדרין קן

[א] ב"ב של עמוני ולא
י"ן - נמחק: [ב] שם
ונאמר: נמחק:

מחליף - לאחר שנקפץ: אינו עומד במקום מיס - והוא דכתיב
כאריים עלי מיס שכניה היא דאמרה יהיה אמר כאריים כלומר שאין
עומדין במקום מיס שכניה אמרה עלי מיס וכן כולה מפרש בגדה
צבה"ג כחלים נטיו הוא אמר כחלים פוסקין לפעמים יאלה צב
קול [אמרה] נטיו הוא אמר כגמול
אמרה צב קול עלי כהר הוא אמר
כהלים יאלה צב קול ואמרה נטע
ה: **רוח דרומים** - קשה: לא
עמנו היית כחמה עלה - שגזר
פרעה כל הבן הילוד היאורה בתמיה
ודאי היית כדלקמן: **ומי הושיבך**
אל איתני עולם - שעתידים בניך
לישב בלשכת הגזית והיינו דכתיב
איתן מושבך וכי צין איתני עולם
אתה יושב מי הושיבך לך: **שמחה**
עלמו פרעה אל - עושה עלמו אלוה
כמו שפירש ותיים: **לשון אמר מי**
שמחה עלמו - כלומר אוי להם לאותן
בני אדם שמחין ומעדינין עלמן
צטוה"ז ופורקין עול תורה מעל
נאדם ומשמנין את עלמן: **משמו**
לא - כשמושים הקב"ה פדיון לעלמו
ומשלם גמול לגדיקים לעתיד לבא. כך
שמעתי: **אוי לה לאומה שמחלה** -
אוי לה לאומה שמהיה צדוקת הימים
שיעלה על דעתה לעכב ישראל: **מי**
מטיל כמות בין לבא וכו' - לעכב
שלא יודקקו זה לזה דמסקין הוא
כלומר מי הוא שיכול לעכב את ישראל
והקב"ה מכניסם: **זיים** - ספינות^ה ויבני^ה
גדולות כמו (ישעיה לג) ולי אדיר^ה (ב"ב)
יעברו: **זיים מיד כמים אמר רב**
ליבא אספרי - דכתיב היינו מקום
שמוך: **עד אשור מקטל קטילי** -
ומאשור ואילך משעבדי להו שעבדי:
זיים מיד כמים וענו אשור - דקטילי להו
וענו עבר דמשעבדי להן עד אשור:
כמים - רומים כלומ' אותן אומות שהביא
הקב"ה צדים עתידין להרוג את כל
האומות עד אשור ומאשור ואילך מניחין
אותן ומשעבדין בהם (ומניחין אותן)
ולעתיד קא מייירי: **הן הגה היו לבני**
ישראל לא גרסינן אלא ה"ג הנני הולך
לעמי לכה איערך אשר יעשה העם הזה
לעמך עמך לעם הזה מוכני ליה -
שהשיא עלה לבלק שנכסלו צה ישראל
הן הגה היו לבני ישראל בדבר בלעם:
והולו קללנו כחברו - וכך בלעם
לא ראה לתלות שפלות זה בבלק
שיחא הוא לריך לבקש עלה
היאך

היאך יכסלו צה ישראל אלא בישראל תלה השפלות לומר שהן
לריכין לעלה שיכסלו צה בני מואב שלא תתקוף ידי מואב על
ישראל והיינו דכתיב אשר יעשה העם הזה לעמך - מ"י - ל"א
תולה קללנו צחברו כלומר שתלה הכתוב קללה במואב ולא ראה לכתוב
כלפי ישראל כמו שאמר בלעם הרשע:
קלעים - אהלים של קלעים כמו
שעושים בשוקים: **צטרפות מואב**
מחר שלג - שניר: **כשהיה אומר לה** -
ישראל כלי פשתן זה צדמה זקנה
אומרת לו דמי שווי וילדה אומרת
לו בצפחות מכדי שווי וכן עושין עד
ב' או עד ג' פעמים: **ברוך לעמך** -
כל תכשיטין שאתה רוצה: **לרזי** -
נודות: **צטר צו** - שהיה משתכר
ובוטר צו יצר הרע: **השמיני** - הוי
שומעת לתשמיש: **פיטור** - כך היתה
עבודתו של פטור שמתרזים לפניו:
ה"ג כלום מבקשין ממך אלא פיטור
והוא עושה וצוה אומרת לו כפור
בדורת משה רבך והוא עושה:
וינורו לבשם - סרו מדרס והלכו
אחר הבשם: **כאבס** - מתוך תאות
אהבתם לנות היו משוקלים שפופין
בהקב"ה: **ותקראן** - גופן ותקראן
[משמע] לשון מקרה: מאי רפידים:
אידי ללעיל איפליגו ביה ר"א ור'
יהושע במשמעות דקמים נקיט נמי
רפידים דפליגי ביה ככי האי גונא:
לא ספנו אבות אל בנים - להטיב
להם: **מפני רפיון ידים** - של תורה
ומלות והכי נמי רפידים רפיון ידים
הוא כלומר מפני שרפו ידים מן
התורה בל עליהם עמלק: **שכר**
כ"ד אלפים מישאל - שחרגו בעלתו
הלך ליטול מנצק ומוקני מדין:
גמלא חכט קרני - כך בלעם שאל
שכר וכהרג: **גזו מיניה** - חתכו ממנו:
בלעם בן בעור הקוסם הרגו חברו -
הוא קרא צדושע כתיב: **ולכבוף** -
שנתן עניו לקלל את ישראל ניטלה
ממנו נבואה ונעשה קוסם: **מסגני**
וסינעא הווי - אשט סגנים ושרים
היתה: **איין לגברא גנר** - זינתה
למושי חבל ספינה ל"א נגרי חרשים:
הרגו

מחליף ושרשיו מרובין ואפילו כל רוחות
שבעולם באות ונושבות בו אין מזיוות
אותו ממקומו אלא הוא הולך ובא עמהן
כיון שדוממו הרוחות עמד קנה במקומו
אבל בלעם הרשע ברכן בארו מה ארו זה
אינו עומד במקום מים ושרשיו מועטין ואין
גזעו מחליף אפילו כל הרוחות שבעולם
באות ונושבות בו אין מזיוות אותו ממקומו
כיון שנשבה בו רוח דרומית מיד עוקרתו
והופכתו על פניו ולא עוד אלא שוכת קנה
ליטול ממנו קולמוס לכתוב ממנו ס"ת
במדינת בניאים וכתובים וירא את הקיני וישא
משלו אמר לו בלעם ליתרו קיני לא היית
עמנו באותה עצה מי הושיבך אצל איתני
עולם והיינו *ר"א ר' הויא בר אבא א"ר סימאי
שלישה היו באותה עצה אלו הן בלעם איוב
ויתרו בלעם שיעץ נהרג איוב שישתק נידון
ביסורין ויתרו שברה *ויכו בני בניו לישב
בלשכת הגזית שנאמר *ומשפחות סופרים
יושבי יעבץ תרעיתם שמעיתם סוכתים המה
הקינים הבאים מחמת אבי בית רכב וכתוב
ויבני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים
*וישא משלו ויאמר אוי מי יהיה משמו אל
(אמר רשב"ל אוי מי שמחיה עצמו בשם אל)
א"ר יוחנן אוי לה לאומה שתמצא בשעה
שהקב"ה עושה פדיון לבניו מי מטיל בסוחו
בין רביא לרביאה בשעה שנוקקין זה עם
זה *וצים מיד כמים אמר רב *איבון אספיר
*וענו אשור וענו עבר עד אשור קמלי
מיקטל מבאן ואילך משעבדי שיעבדי
הגני הולך לעמי לכה איעצך אשר יעשה
העם הזה לעמך עמך לעם הזה מיבעי ליה
א"ר אבא בר כהנא כאדם שמקלל את עצמו
ותולה קללתו באחרים אמר *להם אלהיהם
של אלו שונא זימה הוא והם מתאווים לכלי
פשתן בוא ואשיאך עצה עשה להן קלעים

והושיב בהן זונות זקינה מבחויץ וילדה מבפנים
להן קלעים מהר שלג עד בית הישימות והושיב בהן זונות זקינה מבחויץ וילדה
מבפנים ובשעה שישראל אוכלין ושותין ושמתין ויוצאין למייל בשוק אומרת
לו הזקינה אי אתה מבקש כלי פשתן זקינה אומרת לו בשוה וילדה אומרת
לו בפחות שתים ושלוש פעמים ואח"כ אומרת לו הרי את כבן בית שב

ברור לעצמך וצרצורי של יין עמוני מונח אצלה *ועדיין לא נאסר (*יין [א] של עמוני ולא) יין של נברים
אמרה לו רצונך שתשתה כוס של יין כיון ששתה בער בו אמר לה השמיעי לי הוציאה יראתה מתוך חיקה
אמרה לו עבוד לזה אמר לה הלא יהודי אני אמרה לו ומה איכפת לך כלום מבקשים ממך אלא פיטור [והוא
אינו יודע שעבודתה בכך] ולא עוד אלא שאינו מנחתך עד שתכפור בתורת משה רבך שנא' *המה באו בעל
פעור וינורו רבשת ויהיו שקוצים *באהבם *וישב ישראל בשמים *ר"א אומר שמים שמה רבי יהושע אומר
שנתעסקו בדברי שמות ותקראן לעם לזבחי אלהיהן רבי אלעזר אומר ערומות פגעו בהן רבי יהושע אומר
שנעשו כולן בעלי קריין מאי לשון רפידים *רבי אליעזר אומר רפידים שמה רבי יהושע אומר שריפו
עצמן מדברי תורה שנאמר *לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים אמר רבי יוחנן כל מקום שנאמר וישב
אינו אלא לשון צער *שנא' *וישב ישראל בשמים ויחל העם לזנות אל בנות מואב *וישב יעקב בארץ מגורי
אביו בארץ כנען ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם [א] *ונאמר *וישב ישראל בארץ *גשן ויקרבו ימי ישראל
למות *וישב יהודה וישראל לבמה איש תחת נפנו ותחת תאנתו *ויקם ה' שמן לשלמה את הדר האדומי מזרע
המלך הוא באדם *ואת מלכי מדין הרגו על חלליהם וגו' את בלעם בן בעור הרגו בהרב בלעם מאי בעי החם
א"ר יוחנן שהלך ליטול שבר עשרים וארבעה אלף [שהפיל מישראל] אמר מר זוטרא בר טוביה אמר רב היינו
דאמרי אינשי גמלא אולא למיבעי קרני אודני דהוו ליה גזיון מיניה *ואת בלעם בן בעור הקוסם קוסם נביא הוא
א"ר יוחנן בתחלה נביא ולבסוף קוסם אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי מסגני וישלמי הואי איין לגברי נגרי
הרגו

קול [אמרה]

הוא אמר כהר

הוא אמר כגמול

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

הוא אמר כהרים

[א] ב"ב של עמוני ולא
י"ן - נמחק: [ב] שם
ונאמר: נמחק:

[צ"ל נגדי]

הושע ט
[בספרות ה:]

ימיה מו
במדבר לו
בראשית טו
שם מ"ו
מ"א ז
שם י"א

יהושע יג

סוטה יא.

[שם לעיל קד
ע"ש]

בקהל כתיב לא

[פ"י אותו
מלכות ז"ס
מקרא יצוון
אספר ערוך
עד אספר א']

[צ"ל לוי]

[חולין ד:]

במדבר כה
בקהל כתיב

בספרות ה:
[בילקוט יתי']

[בע"י ובילקוט
יתי']
[צ"ל מצרים
וכ"ל בילקוט]
במדבר לא

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

לא א מיי פיי מהי
טומאה נעטת הלי :

הרגו אל חלליהם - מיתות הרבה משמע שתלאוהו והליתו את תחת
הגליצה ותחבו רחשו ונפל לחוד האש תלייה היינו חנק חתיכת הראש
הרג כשנפל לארץ סקילה כשנפל לאור היינו שריפה : **כר פלגין**
ותלם - ור"ת לית ליה דר' סימאי דלמור לעיל שלשה היו בחותמה עלה

ידוע לדרוש בקל וחומר : **במגדל הפורח באויר** - מהג עליונה
שלמעלה מן הלמ"ד מפני מה כפופה למטה- לשון מ"ר מפי השמועה-
ל"א במגדל הפורח באויר הנכנס לארץ העמים כשידה חיבה ומגדל
אם הוא טמא אס לאו - ל"א ג' מאות הלכות במגדל הפורח באויר
תורה אור לעשות כישוף להעמיד מגדל באויר

דפרעה בלעם ואויבו ויתרו דלר'
סימאי בלעם חיה יותר מן מחלתיס
ועשר שנים דהא היה בעלת פרעה
דכל הבן הילוד היאורה תשליכוהו
דלרבי סימאי כל אותן מחלתיס ועשר
שנים שהיו ישראל בגלות מצרים עד
מלחמת מדין חיה בלעם : **הגירא** -
תרגום של פיסת : **כד קטל יתיה**
פנחס ליטטא - שר לצא וחפילו
קטליה אחר כל המלחמה נקראת
על שמו : **בבולוס** - מלכים והדיוטות :
לא היטע ופדרוש - לנגחי : **לכר**
מכלעס - דכל מה דמשכתת ליה
לנגחי דרוש : **(שמא ילא זה לתרבות**
רעס) לאחר שלא לתרבות רעה אמר
ווי - **לאחר כרוב דוייג** : **אל סכב"ס**
לדואג והלא גבור אהס כבורס -
למה תהלל לספר לשון הרע על
דוד : **לא חסד תורס עליך** - לא
חסד כבורס אהס דכתיב (משלי לא)
ותורס חסד על לשונה : **מרחמיס** -
שהרג טוב : **עלי פיך** - ולא בלב :
בסחפס ייראו - הלדיקים היו יראים
שלא ילמד אדם ממעשיו של דואג
שהוקר וטמא ומללית : **ולכסוף** -
כשמת בבתי ימיו ושכ גמולו בראשו
ישחקו : **חיל בלט ויקאנו** - המתן
עד שתשכח תורתו : **אמר לפניו**
ומבטנו יורישנו אל - אל תמתין לו
עד שתשכח אלא תמהר ותשכחמו :
כי מדרשא - מזהל זה בית המדרש :
ושרשך מחרץ חיים סלס - שורש
שלו תכסח מחרץ חיים דלא
להוו ליה ציין רבנן : **כל אלויות**
שכבורס - שהיה בקי בחסירות
ויחירות : **שוקל קלים וממורים** -

כש"ל מ"ו

הרגו בני ישראל [בחרב] אל חלליהם אמר
רב שקיימו בו ארבע מיתות סקילה ושריפה
הרג וחנק א"ל ההוא מינא דר' חנינא מי
שביע לך בלעם בר כמה הוה א"ל מיכתב
לא כתיב אלא מדכתיב אנשי דמים ומרמה
לא יחצו ימיהם בר תלתין ותלת שנין או בר
תלתין וארבע א"ל שפיר קאמרת לדידי חזי
לי פנקסיה דבלעם והוה כתיב ביה בר
תלתין ותלת שנין בלעם הגירא כד קמיל
יתיה פנחס ליטטאה א"ל מר בריה דרבינא
לבריה בכולהו לא תפיש למדרש לבר
מבלעם הרשע דכמה דמשכתת ביה דרוש
ביה כתיב דואג וכתיב דוייג אמר ר' יוחנן
בתחילה יושב הקב"ה ודואג שמא יצא זה
לתרבות רעה לארד שיצא אמר ווי שיצא
זה (סימן גבור ורשע וצדיק חיל וסופר) א"ר
יצחק מאי דכתיב מה תתהלל ברעה הגבור
חסד אל כל היום אמר לו הקב"ה לדואג
לא גבור בתורה אתה מה תתהלל ברעה
לא חסד אל נמזי עליך כל היום וא"ר יצחק
מאי דכתיב וילרשע אמר אלהים מה לך
לספר חוקי אמר לו הקב"ה לדואג הרשע
מה לך לספר חוקי כשאתה מגיע לפרשת
מרצחים ופרשת מספרי לשון הרע מה אתה
דורש בהם ותשיא בריתי עלי פיך אמר ר'
אמי אין תורתו של דואג אלא משפה ולחזין
ואמר רבי יצחק מאי דכתיב ויראו צדיקים
וייראו ועליו ישחקו בתחילה ייראו ולבסוף
ישחקו וא"ר יצחק מאי דכתיב חיל בלעם
ויקאנו מבטנו יורישנו אל אמר דוד לפני
הקב"ה רבש"ע ימות דואג אמר לו חיל בלע
יתצך לנצח אמר הקב"ה לדוד נתי דואג לעלמא דאתי אמר לפניו גם אל יתצך לנצח *מאי דכתיב
יתצך ויסחך מאהל ושרשך מארץ חיים סלה אמר הקב"ה לימרו שמעתא בי מדרשא משמיה אמר
לפניו יחרך ויסחך מאהל ליהוי ליה בנין רבנן ושרשך מארץ חיים סלה וא"ר יצחק *מאי דכתיב
איה סופר איה שוקל איה סופר את המגדלים איה סופר כל אותיות שבתורה איה שוקל יששוקל כל
קלים וחמורים שבתורה איה סופר את המגדלים שהיה סופר שלש מאות הלכות פסוקות במגדל
הפורח באויר *א"ר ארבע מאה בעיי' בעו דואג ואחיתופל במגדל הפורח באויר [ולא איפשט להו הר]
אמר רבא רבותא למבעי בעיי *בשני דרב יהודה כולי תנווי בנזיקין ואנן קא מתנינן טובא *בעוקצין
וכי הוה ממי רב יהודה *אשה שכובשת ירק בקדירה ואמרי לה *יתים שבבשן במרפיהן מהורים
אמר הויות דרב ושמואל קא חזינא הכא ואנן קא מתנינן בעוקצין תלת סרי מתיבתא ורב יהודה שלף
מסאני ואתא מטרא ואנן צחינן וליכא דמשגח בן אלא הקב"ה ליבא בעי דכתיב ויה' יראה ללבב
אמר רב משרשיא דואג ואחיתופל לא [הוין] סברי שמעתא מתקיף לה מר זוטרא מאן דכתיב ביה
איה סופר איה שוקל איה סופר את המגדלים ואת אמרת לא הווי סברי שמעתא אלא דלא הוה סלקא להו שמעתא
אליבא דהלכתא דכתיב סוד ה' ליראו א"ר אמי לא מת דואג עד ששכח תלמודו שנא' הוה ימות באין מוסר
וברוב אולתו ישנה רב (אשי) אמר נצטרע שנאמר ה' הצמתה כל זונה ממך כתיב התם לצמיחות ומתרגמינן
לחלוטין *ותנן *אין בין מוסגר ומחלף אלא פריעה ופרימה (סימן שלשה ראו וחצי וקראו) א"ר יוחנן שלשה
מלאכי חבלה נזדמנו לו לדואג אחד ששכח תלמודו ואחד ששרף נשמתו ואחד שפירז עפרו בבתי כנסיות
ובבתי מדרשות (*א"ר) יוחנן דואג ואחיתופל לא ראו זה את זה דואג בימי שאול ואחיתופל בימי דוד וא"ר יוחנן
דואג ואחיתופל לא חצו ימיהם תניא נמי הכי אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם *כל שנותיו של דואג לא היו
אלא שלשים וארבע ושל אחרתופל אינן אלא שלשים ושלש וא"ר יוחנן בתחלה קרא דוד לאחיתופל רבו ולבסוף
קראו חבירו ולבסוף קראו תלמידו בתחלה *קראו רבו ואתה אנוש כערכי אלופי ומיודעי ולבסוף קראו
חבירו *אשר יחדו נמתיק סוד בבית אלהים נהלך ברנש ולבסוף קראו *תלמידו *גם איש שלומי אשר בטחתי בו
אוכל

היטעבון שלש מאות הלכות צנטיעות
קאזין דלמורן בפירקין דלעיל (ד' קס"ו)
ולמורי נראה דה"ג שלש מאות
הלכות במגדל העומד [באויר] ומשנה
אחת בזהלות (פ"ד משנה א') דמשכטי
בהכי ^{ההלים} ^ס מגדל העומד באויר וטומאה
במכה כלים שכתבו טמאים וכן
נראה לר' רבנא למכא **צטי** וילמוד
תורה רחמנא לצא צטי דהא צטי
דרכ יהודה כולה תנווי בסדר זיזין
היה כל הגמרא שלהן לא הוה אלא
בסדר זיזין שלא היו מרצין כל
קך [לדרוש] : **האשע שכובשת ירק**
עוקצין - לא אשכחתיס במסכת
עוקצין : **שכובשת ירק** - בחומץ או
ציר טהורים דאין מקבלין טומאה
ע"י עוקצין אשם נגע טומאה שברשו
העלין טהורין שאין נעשין יד לעלין
מאחר שכבש שאין מניחין לשם אלא
למראה : **ויסיס שכבשן כטרפסין** -
איתא במסכת עוקצין (פ"ב מ"א) :
טרפסין - עלין שלהן טהורין היתים
שאין נעשין להם צית יד להכניס להם
טומאה : **הויות דרב ושמואל קא**
חזינא הכא - דלא הוה ידע מאי
טעמא הן טהורין : **תליטר מתיבתא** -
י"ג ישיבות שאנו עוסקין כולן במסכת
עוקצין ויודעין אותה יפה ואפי' הכי
בהם היו חסידים יותר ממנו דאלו
רב יהודה כו' : **לא סביי** - לא היו
ויודעין הלכה לפריעה כחקקה בטעמא :
דלא סלקא לכו שמעתא כו' - שלא
לחלוטין - ואנן תנן לשון חלוטין
גבי מלרע : **אלופי** - היינו רבי :
אוכל

[סס]

י"א א"ר אפי'
תענית כד' ע"ס נכוחס
כ' ע"ס
[פסוקות פ"ב מ"א]

ההלים כה
סס עכ

[י"ל ואמר ר']
לעיל סס:

[לכות פ"ו מ"ג]

בילקוט פ"ב סוף רמז
תשם הגירסא ולבסוף
קראו איש

ההלים כג

[ע"י] הוספתא
[כ"ז]

[מגינה טו:]
ישעיה לג

י"א בשיתא
סידרי
[עוקצין פ"ב
מ"א]

ס"ז ע"ו

משני ה

ויקרא כט

מגינה טו:
מרכין טו

ההלים כה

סס
סס

